DOMSTOLENS DOM
13. juli 1995 *

I sag C-341/93,

angående en anmodning, som Vestre Landsret i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Danværn Production A/S

mod

Schuhfabriken Otterbeck GmbH & Co.,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 6, nr. 3, og artikel 22 i ovennævnte konvention af 27. september 1968 (EFT 1978 L 304, s. 17), som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse (EFT L 304, s. 1, og — den ændrede tekst — s. 77) og ved konventionen af 25. oktober 1982 om Den Hellenske Republiks tiltrædelse (EFT L 388, s. 1, og — den ændrede tekst — EFT 1983 C 97, s. 1),

har

* Processprog: dansk.

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G.C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene F.A. Schockweiler, C. Gulmann og P. Jann samt dommerne G.F. Mancini, J.C. Moitinho de Almeida, J.L. Murray, D.A.O. Edward (refererende dommer), J.-P. Puissochet, G. Hirsch og L. Sevón,

generaladvokat: P. Léger
justitssekretær: R. Grass,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— den tyske regering ved Ministerialrat, professor dr. Christof Böhmer, Forbundsjustitsministeriet, som befuldmægtiget

— Det Forenede Kongerige ved John D. Colahan, Treasury Solicitor's Department, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Anders Christian Jessen og Pieter van Nuffel, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af den refererende dommers rapport,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 17. maj 1995,

afsagt følgende

Dom

1 Ved beslutning af 30. juni 1993 registreret på Domstolens Justitskontor den 5. juli 1993 har Vestre Landsret i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1978 L 304, s. 17), som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse (EFT L 304, s. 1, og — den ændrede tekst — s. 77) og ved konventionen af 25. oktober 1982 om Den Hellenske Republiks tiltrædelse (EFT L 388, s. 1, og — den ændrede tekst — EFT 1983 C 97, s. 1, herefter benævnt »konventionen«), forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af konventionens artikel 6, nr. 3, og artikel 22.

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag mellem Schuhfabriken Otterbeck GmbH & Co., sagsøger i hovedsagen (herefter benævnt »Otterbeck«), der har hjemsted i Tyskland, og Danværn Production A/S, sagsøgte i hovedsagen (herefter benævnt »Danværn«), der har hjemsted i Danmark.

3 Ifølge en agenturaftale indgået den 10. august 1979 betroede Otterbeck Danværn enesalget af fabrikkens sikkerhedssko-program i Danmark.

4 Ved skrivelse af 22. marts 1990 opsagde Otterbeck agenturaftalen med omgående virkning under påberåbelse af, at Danværn havde gjort sig skyldig i groft tillidsbrud ved at afskedige en bestemt medarbejder.

5 Den 11. september 1990 anlagde Otterbeck sag mod Danværn ved byretten i Brønderslev med påstand om betaling af 223 173,39 DKR med tillæg af renter for levering af sikkerhedssko i januar og februar 1990.

6 For byretten anerkendte Danværn at skylde beløbet, men nedlagde påstand om frifindelse og om selvstændig dom for 737 018,34 DKR, idet Danværn hævdede at have nogle modfordringer mod Otterbeck, hvoraf en udgjorde det tab, selskabet havde lidt ved Otterbeck's uberettigede ophævelse af agenturaftalen.

7 Ved dom af 26. marts 1991 afviste byretten Danværn's modkrav såvel til selvstændig dom som til kompensation, idet der ikke fandtes at være den konneksitet mellem Otterbeck's og Danværn's krav, som kræves i henhold til konventionens artikel 6, nr. 3, der bestemmer følgende:

»En person, der har bopæl på en kontraherende stats område, kan endvidere sagsøges:

...

3. i sager om modfordringer, der udspringer af den samme kontrakt eller det samme forhold, som hovedfordringen støttes på, ved den ret, hvor sagen om hovedfordringen er indbragt.«

8 Danværn ankede byrettens dom til Vestre Landsret. Danværn frafaldt i landsretten at gøre sin modfordring gældende til selvstændig dom og gjorde alene en modfordring på 223 173,39 DKR med tillæg af renter — svarende til Otterbeck's oprindelige fordring — gældende til kompensation.

9 Vestre Landsret fandt, at sagen rejser spørgsmål om fortolkningen af konventionen.

10 Landsretten besluttede derfor at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Omfatter artikel 6, nr. 3, modfordringer, der gøres gældende til kompensation?

2) Må udtrykket i artikel 6, nr. 3, '... udspringer af den samme kontrakt eller det samme forhold, som hovedfordringen støttes på, ...' anses for snævrere end udtrykket 'indbyrdes sammenhængende krav' i konventionens artikel 22, nr. 3?«

Det første spørgsmål

11 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret oplyst, i hvilket omfang konventionens artikel 6, nr. 3, finder anvendelse i den situation, hvor en sagsøgt, mod hvem der er anlagt sag ved en kompetent ret, over for kravet fremsætter et modkrav, han har mod sagsøgeren.

12 I de kontraherende staters nationale ret sondres der sædvanligvis mellem to situationer. I den første påberåber sagsøgte sig som en indsigelse et krav mod sagsøgeren, som har til virkning, at sagsøgerens krav ophører helt eller delvis. I den anden fremsætter sagsøgte under samme sag et selvstændigt krav med det formål at få sagsøgeren dømt til at betale et beløb, han skylder sagsøgte. I sidstnævnte situation kan det selvstændige krav vedrøre et større beløb end det, sagsøgeren har gjort krav på, og det kan fremmes, selv om sagsøgeren ikke får medhold i sit krav.

13 Processuelt udgør indsigelsen en integrerende del af den sag, sagsøgeren har anlagt, og det er derfor ikke nødvendigt, at han i konventionens artikel 6, nr. 3's forstand »sagsøges« ved den ret, sagen er indbragt for. Hvilke indsigelser der kan gøres gældende og betingelserne herfor afgøres efter reglerne i national ret.

14 Meningen med konventionens artikel 6, nr. 3, er ikke at regulere denne situation.

15 Derimod kan sagsøgte kun fremsætte en modfordring til selvstændig dom over for sagsøgeren under forudsætning af, at den ret, ved hvilken modfordringen til selvstændig dom fremsættes, har kompetence til at træffe afgørelse herom.

16 Formålet med konventionens artikel 6, nr. 3, er netop at fastsætte de betingelser, der skal være opfyldt, for at en ret har kompetence til at træffe afgørelse vedrørende en modfordring, der fremsættes til selvstændig dom.

17 Selv om den danske version af konventionens artikel 6, nr. 3, anvender ordet »modfordringer« — et generelt udtryk, som kan omfatte begge de i præmis 12 omhandlede situationer — tages der i andre kontraherende staters juridiske terminologi udtrykkeligt hensyn til sondringen mellem de to situationer. Således sondres der i fransk ret mellem »demande reconventionnelle« og »moyens de défense au fond«, i engelsk ret mellem »counter-claim« og »set-off as a defence«, i tysk ret mellem »Widerklage« og »Prozeßaufrechnung« og i italiensk ret mellem »domanda riconvenzionale« og »eccezione di compensazione«. De pågældende sproglige versioner af konventionens artikel 6, nr. 3, anvender udtrykkeligt ordene »demande reconventionnelle«, »counter-claim«, »Widerklage« og »domanda riconvenzionale«.

18 Den forelæggende rets første spørgsmål må derfor besvares med, at konventionens artikel 6, nr. 3, kun omfatter modfordringer, der af sagsøgte fremsættes til selvstændig dom. Bestemmelsen omfatter ikke den situation, hvor en sagsøgt alene som en indsigelse gør gældende, at han har et krav mod sagsøgeren. Hvilke indsigelser der kan gøres gældende og betingelserne herfor afgøres efter reglerne i national ret.

Det andet spørgsmål

19 Det anføres i forelæggelsesbeslutningen, at det andet spørgsmål kun bliver aktuelt, hvis konventionens artikel 6, nr. 3, finder anvendelse i den situation, hvor en sagsøgt som en indsigelse gør gældende, at han har et krav mod sagsøgeren. I lyset af besvarelsen af det første spørgsmål er det derfor ufornødent at besvare det andet spørgsmål.

Sagens omkostninger

20 De udgifter, der er afholdt af den tyske regering, Det Forenede Kongerige og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Vestre Landsret ved beslutning af 30. juni 1993, for ret:

Artikel 6, nr. 3, i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse og ved konventionen af 25. oktober 1982 om Den Hellenske Republiks tiltrædelse omfatter kun modfordringer, der af sagsøgte fremsættes til selvstændig dom. Bestemmelsen omfatter ikke den situation, hvor en sagsøgt alene som en indsigelse gør gældende, at han har et krav mod sagsøgeren. Hvilke indsigelser der kan gøres gældende og betingelserne herfor afgøres efter reglerne i national ret.

Rodríguez Iglesias Schockweiler Gulmann

Jann Mancini Moitinho de Almeida

Murray Edward Puissochet

Hirsch Sevón

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 13. juli 1995.

R. Grass G.C. Rodríguez Iglesias

Justitssekretær Præsident